

SÜKÖSDI ÁMK NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODÁJA
OM azonosító: 201872

MINI BÖLCSŐDE SZAKMAI PROGRAMJA

2018.

Tartalomjegyzék

1. A MINI-BÖLCSŐDE LÉTESÍTÉSÉT ÉS MŰKÖDÉSÉT SZABÁLYOZÓ LEGFONTOSABB JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE.....	4
1.1. Szakmai irányelvek, módszertani levelek.....	4
2. HELYZETELEMZÉS, AZ ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT JELLEMZŐI, A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK JELLEMZŐI.....	4
2.1. Bölcsődeképünk.....	5
2.2. Gyermekképünk.....	5
2.3. Kisgyermeknevelő képünk.....	5
3. PEDAGÓGIAI HITVALLÁSUNK.....	6
4. A MINI BÖLCSŐDE SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI.....	6
4.1. A kisgyermeknevelő tevékenysége.....	6
4.2. Bölcsődei dajka tevékenysége.....	6
4.3. Tárgyi feltételek.....	7
4.4. A mini bölcsőde gyermeklétszáma.....	7
5. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS CÉLJA.....	8
6. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS ALAPELVEI.....	8
6.1. A család rendszerszemléletű megközelítése.....	8
6.2. A koragyermekkorai intervenciók szemlélet befogadása.....	8
6.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete.....	9
6.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete.....	9
6.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe.....	9
6.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése.....	9
6.7. Fokozatosság megvalósítása.....	9
6.8. Egyéni bánásmód érvényesítése.....	10
6.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége.....	10
6.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása.....	10
7. BÖLCSŐDEI NEVELÉS – GONDOZÁS FELADATAI.....	10
7.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése.....	10
7.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása.....	10
7.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése.....	11
7.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése.....	11
8. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS FŐBB HELYZETEI.....	11
8.1. Tanulás.....	11
8.2. Gondozás.....	12
8.2.1. Gondozási helyzetek.....	12
8.2.2. Pelenkázás, bili, vécé használata.....	12
8.2.3. Fürdetés, mosakodás, kézmosás, fésülködés.....	12
8.2.4. Öltözködés.....	13
8.2.5. Étkezés, fogmosás.....	13
8.2.6. Nyugodt alvás biztosítása.....	13
8.3. Játék.....	13
8.3.1. A gyermekek játékaival kapcsolatos alapelvek.....	14
8.3.2. Az elmélyült, nyugodt játék feltételei.....	14
8.4. Mozgás.....	14
8.4.1. A kisgyermeknevelő feladata.....	14
8.4.2. A mozgásfejlődés elősegítése.....	14
8.4.3. Mozgásfejlődés szabad játéktevékenységben.....	14
8.4.4. Törekednünk kell.....	14
8.4.5. Fejleszteni kívánjuk.....	15

8.5. Mondóka, ének.....	15
8.5.1. Zenei nevelés feltételei.....	15
8.6. Vers, mese.....	15
8.7. Alkotó tevékenységek.....	16
8.7.1. A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődében.....	16
8.8. Egyéb tevékenységek.....	16
9. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SAJÁTOS FELTÉTELEI.....	16
9.1. A gyermekcsoportok szervezése.....	16
9.2. „Saját kisgyermeknevelő” rendszer.....	17
9.3. Napirend.....	17
10. CSALÁDOK TÁMOGATÁSÁNAK MÓDSZEREI ÉS LEHETŐSÉGEI.....	17
10.1. Kapcsolattartás formái a szülőkkel.....	18
10.1.1. Családlátogatás.....	18
10.1.2. Beszoktatás.....	18
10.1.3. Napi kapcsolattartás.....	18
10.1.4. Egyéni beszélgetés.....	18
10.1.5. Szervezett tematikus beszélgetés.....	18
10.1.6. Szülői értekezlet.....	18
10.1.7. Indirekt kapcsolattartási formák.....	18
11. A MINI-BÖLCSŐDE KAPCSOLATRENDSZERE.....	18
11.1. A mini – bölcsőde és az óvoda között.....	18
11.2. Együttműködés a társintézményekkel, szakemberekkel.....	19
11.3. Kapcsolat a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal.....	19
12. MINŐSÉGI MUNKAVÉGZÉS A BÖLCSŐDÉBEN, A NEVELŐMUNKA BELSŐ ELLENŐRZÉSE.....	19
13. DOKUMENTÁCIÓK.....	20
13.1. A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok:.....	20
13.2. A kisgyermeknevelő által vezetett dokumentumok.....	20
14. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK NEVELÉSE, GONDOZÁSA, FEJLESZTÉSE.....	21
15. AZ BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDJA.....	21
15.1. A fenntartó, és a mini bölcsőde vezetője vállalja.....	21
15.2. A szolgáltatásról szóló tájékoztatás.....	22
15.3. Jogorvoslati lehetőségek.....	22
15.4. A panaszkezelés lépései.....	22
16. A FEJLŐDÉS LEGGYAKORIBB JELLEMZŐI BÖLCSŐDÉSKOR VÉGÉRE.....	23
17. AZ IGÉNYBEVEVŐK, ÉS A SZEMÉLYES GONDOSKODÁST VÉGZŐ SZEMÉLYEK JOGAINAK VÉDELMEVEL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK.....	23
17.1. A gyermek joga.....	23
17.2. A szülő joga.....	24
17.3. A szülő kötelessége.....	24
17.4. A személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme.....	24
18. Szakmai Program legitimációja.....	25

1. A MINI-BÖLCSŐDE LÉTESÍTÉSÉT ÉS MŰKÖDÉSÉT SZABÁLYOZÓ LEGFONTOSABB JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE

- ◆ 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- ◆ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- ◆ 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról
- ◆ 369/2013. (X. 24.) Kormányrendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- ◆ 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- ◆ 37/2014. (IV. 30) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról

1.1. Szakmai irányelvek, módszertani levelek:

- ◆ Folyamatos napirend a bölcsődében. Módszertani levél. Bölcsődék Országos Módszertani Intézete, Bp.1982
- ◆ Bölcsődei adaptáció. Módszertani levél. In: Előadások- közlemények dokumentumok.
- ◆ Módszertani levelek, irányelvek. Bölcsődék Országos Módszertani Intézete, Bp.1982
- ◆ Szülővel történő fokozatos bölcsődei beszoktatás. Kiegészítő módszertani útmutató a fokozatos beszoktatás c. módszertani levélhez. Bölcsődék Országos Módszertani Intézete, Bp. 1982
- ◆ Játék a bölcsődében. Módszertani levél. Bölcsődék Országos Módszertani Intézete, Bp. 2003.
- ◆ A bölcsődei nevelés–gondozás országos alapprogramja – SZMI 2008.
- ◆ A bölcsődei nevelés–gondozás szakmai szabályai – SZMI 2012.

2. HELYZETELEMZÉS, AZ ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT JELLEMZŐI, A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK JELLEMZŐI

A településen Önkormányzati fenntartású óvoda működik. Az óvodáskorú gyermekek nevelése két telephelyen történik. A köztudatban központi óvodának nevezett épületben három homogén-, míg az alvégi óvodában két heterogén csoportban fogadjuk a gyermekeket. Az alvégi óvodában a csökkenő gyermeklétszám miatt néhány évvel ezelőtt megszűnt csoportszobában kerül kialakításra a mini-bölcsőde.

Az alapvető szolgáltatások mindenki számára elérhetőek a településen. Az egészségügyi alapellátási rendszer jól kiépített. Háziorvosi és védőnői ellátás két körzetben működik, a gyermekorvosi és a fogorvosi alapellátás helyben biztosított.

Az általános iskola a katolikus egyház fenntartásában működik.

Sükösd Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete a három éven aluli gyermekek bölcsődei ellátását 2018 szeptemberétől **mini-bölcsőde** formájában biztosítja a dolgozó szülők megsegítése céljából. A mini bölcsőde az Általános Művelődési Központ keretén belül az óvoda részeként biztosítja a bölcsődés korú gyerekek ellátását. A Sükösön lakó kisgyermekes szülők szerencsésnek mondhatják magukat, hiszen a bölcsődei ellátástól az általános iskola

befejezéséig biztosított a gyermekek napközbeni ellátása 2018 őszétől.

A belső térben esztétikus, biztonságos berendezések segítik a felnőttek tevékenységét. A gyermekek részére kialakított játszóhelyek barátságos, családias légkört teremtenek. A terek, a játékok színvilága harmonikus, nyugalmat biztosító. A helyiség olyan méretű és berendezésű, amelyben minden egyidejűleg jelen lévő gyermek és felnőtt igénye teljesíthető.

Az udvaron elkülönített játszórésszel, fákkal övezet környezetben, tágas árnyékos, területekkel, biztosítja a gyermekek egészséges feltételek közötti életszervezését.

Fontosnak tartjuk, hogy megismerjük, milyen szociokulturális környezetből, milyen milióból, érkeznek a gyermekek a bölcsődébe, ezért minden beiratkozott gyermekhez még a beszoktatás előtt elmegyünk családlátogatásra. A bölcsőde kiegészíti a családi nevelést, és a kettő összhangja, a bölcsőde és a család folyamatos együttműködése a gyermek fejlődésének feltétele. Intézményünkben a gyermekek összetétele heterogén.

Célunk, hogy hosszú távú jó színvonalú alapellátást biztosítsunk a családok számára. Kiemelt feladatunknak tekintjük munkánk során, hogy a kisgyermeket nevelő családok segítséget kapjanak gyermekük neveléséhez, biztosított legyen számukra a napközbeni ellátás magas színvonalon. A szakszerű nevelés – gondozás során, kiemelt szerepet kap a gyermekközpontú pedagógiai megközelítés. A szakdolgozók létszáma megfelel a törvényi előírásoknak, a szakmai felkészültségre is nagy hangsúlyt fektetünk.

2.1. Bölcsődeképünk

Olyan családbarát bölcsőde működtetése:

- ◆ ahol az ellátás összhangban van a gyerek szükségleteivel
- ◆ ami megfelel a szülői igényeknek
- ◆ ami képes alkalmazkodni a változó igényekhez
- ◆ ami kész az elfogadásra
- ◆ ahol az alkalmazottak naprakész tudással rendelkeznek, képesek tudásuk gyarapítására
- ◆ amely képes a megszerzett tudást, tapasztalatokat alkalmazni

2.2. Gyermekképünk

Nevelő-gondozó munkánk eredményeként a bölcsődénkbe járó gyermek:

- ◆ vidám, kiegyensúlyozott sokoldalúan fejlődő egyéniség
- ◆ testileg, lelkileg egészséges, harmonikus mozgású
- ◆ szociálisan kompetens, együttműködik a társaival, felnőttekkel
- ◆ nyitott a környezeti ingerekre, hatásokra
- ◆ szívesen kommunikál
- ◆ kitartó, aktív és tevékeny

2.3. Kisgyermeknevelő képünk

- ◆ nevelői attitűdje elfogadó, következetesen empatikus, hiteles
- ◆ személyisége érzelmi biztonságot nyújt
- ◆ ismeri a kisgyermek életkori sajátosságait, egyéniségét, támogatja személyiségük kibontakozását, aktivitásukat, önállósodásukat

- ◆ a szülőkkel partneri kapcsolatot ápol
- ◆ a gyerekek ellátását elhivatottsággal, igényesen végzi
- ◆ képes a szakmai fejlődésre, a megújulásra
- ◆ személye, viselkedése példa a gyerekek, szülők számára

3. PEDAGÓGIAI HITVALLÁSUNK

Azt valljuk, hogy csak nyugodt, derűs, szeretetteljes légkörben felnövő gyermekekből válnak boldog, kiegyensúlyozott, a világra nyitott, érdeklődő, önállóan gondolkodni tudó emberek. A kisgyermek életében az első 3 évnek, az első közösségnek meghatározó szerepe van a későbbi személyiségfejlődésében.

A kisgyermek ebben az életszakaszában a legsérülékenyebb testileg, lelkiileg egyaránt, erősen függ a felnőttektől, ezért a kisgyermeknevelő személyisége meghatározó.

Fontosnak tartjuk a biztonságot nyújtó környezetet, melyben a legteljesebb odafigyeléssel óvjuk és vigyázzuk a ránk bízott gyermekeket.

4. A MINI BÖLCSŐDE SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

A mini-bölcsődénkben egymás iránt tiszteletet tanúsító, elfogadó, egymás munkáját megbecsülő felnőttek dolgoznak, akiknek személyisége meghatározó a gyermekek számára.

A fő gondozási-nevelési feladatokat **1 fő kisgyermeknevelő, 1 fő rész munkaidős kisgyermeknevelő és 1 fő bölcsődei dajka** végzi.

4.1. A kisgyermeknevelő tevékenysége:

- ◆ Az egészséges csecsemő és kisgyermek testi és pszichés fejlődésének elősegítésére, követésére és értékelésére alkalmas pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi és gondozástechnikai ismeretei birtokában segíti a gyermekek egészséges, harmonikus fejlődését, az önállóság alakulását.
- ◆ Az érvényben lévő módszertani elvek, a helyi program figyelembevételével beszoktatja, gondozza, neveli a rábízott gyermekeket.
- ◆ Csoportja és az udvar eszközeinek állapotát figyelemmel kíséri, hogy azok a baleset megelőzésnek és a biztonságának megfelelőek legyenek.
- ◆ Gondoskodik a gyermekek rendszeres levegőztetéséről, az időjárásnak megfelelő felöltöztetéséről.
- ◆ A szülőkkel állandó kapcsolatot tart, rendszeresen beszámol a gyermekkel kapcsolatos napi eseményekről. A szülőkkel együttműködve családlátogatási és beszoktatási tervet készít és megvalósítja azt.
- ◆ Részt vesz a szülői értekezleteken, illetve megtartja a csoport szülői értekezleteit.
- ◆ Csoportjában vezeti az előírt nyilvántartásokat.
- ◆ A kisgyermeknevelői munkakörben alkalmazott személyt az alapszabadság mellett évi 25 nap nevelői pótszabadság illeti meg, valamint a bölcsődei csoportban napi 7 órát kell eltöltenie.

4.2. Bölcsődei dajka tevékenysége:

- ◆ A higiénés követelményeknek megfelelően takarítja az intézmény helyiségeit.
- ◆ Előkészíti a gyermekek étkeztetését. Segíti a gondozási tevékenységeket.
- ◆ A bútorokat, az étkezési, valamint a játékeszközök el és lemosását rendszeresen elvégzi.

- ◆ Szükség szerint mossa és vasalja a csoportok textíliáit.
- ◆ Hozzájárul a bölcsődei nevelés eredményességéhez. A délutáni felügyeletükben is segítséget biztosít.
- ◆ A bölcsődei dajka munkakört napi nyolcórás munkarendben kell megszervezni.

A fenntartó a kisgyermeknevelő vagy a bölcsődei dajka betegsége vagy más váratlan helyzet esetén helyettest biztosít. A helyettesnek az adott munkakörhöz előírt képesítéssel és érvényes Egészségügyi Nyilatkozattal kell rendelkeznie. A jogszabály lehetővé teszi, hogy amennyiben az adott munkakör betöltéséhez előírt végzettséggel rendelkező személy nem áll rendelkezésre, abban az esetben a kisgyermeknevelőt helyettesítheti a többcélú óvoda-bölcsőde esetén az az óvónő is, aki a jogszabályban előírt 60 órás továbbképzésen részt vett, illetve a bölcsődei dajkát helyettesítheti az óvodai dajka.

4.3. Tárgyi feltételek:

A bölcsődébe járó gyermekek napjuk nagyobb részét az intézményben töltik.

Céljaink eléréséhez, mindennapjaink jó komfortérzetéhez hozzátartozik a jó tárgyi ellátottság.

A Szakmai Program megvalósításának alapfeltétele a biztonságos, barátságos, esztétikus, gyermekközpontú és családcentrikus bölcsődei környezet és tárgyi eszközrendszer. A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet – a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, játszóudvarát és egyéb helyiségeit –, a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermek létszáma, életkora, igényei alapján úgy alakítjuk ki, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

A tárgyi eszközök a bölcsődei ellátás eszközeiről és felszereléséről szóló jegyzék szerint kerülnek beszerzésre, az adott csoport létszámának figyelembevételével. A gyermekek ellátásához szükséges eszközök és felszerelések jó minőségűek, fertőtleníthetőek és a gyermekek életkorához, testméretéhez igazodóak.

A mini-bölcsődéhez tartozó helyiségek, a csoportszoba, gyermekfürdőszoba, gyermeköltöző (átadó), melegítő konyha a szükséges eszközökkel van berendezve. Minden gyermeknek van saját jele, helye az asztalnál, saját ágya, szekrénye.

Biztosítjuk a mozgásfejlesztő eszközöket, bútorokat, tágas játszóhelyeket. Ezek mind-mind a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő tevékenységre, mozgásra ösztönzik, segítik az önállóság kialakulásában.

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében folyamatosan karbantartjuk, védjük eszközeinket.

Ismerve a kisgyermek sajátos gondolkodását, tevékenységüket mindig figyelemmel kísérjük.

A mini-bölcsőde napi háromszori étkezést biztosít, melyről a **Sükösdí Polgármesteri Hivatal Napközi Konyhája** gondoskodik. Ez a három étkezés a tízórai, az ebéd, valamint az uzsonna.

4.4. A mini bölcsőde gyermeklétszáma:

Legfeljebb 7 gyermek nevelhető, gondolható. Ha valamennyi gyermek betöltötte a 2. életévét, abban az esetben a csoport létszáma **8 fő** lehet.

Ha sajátos nevelési igényű gyermeket is ellátnak, akkor a csoport létszáma legfeljebb 5 fő lehet.

Ha a nevelési év közben derül ki egy gyermekről, hogy sajátos nevelési igényű, akkor a jogszabályban megengedett csoport létszám a nevelési év végéig egy fővel túlléphető.

Ha 2 vagy 3 sajátos nevelési igényű gyermeket látnak el, akkor a csoportlétszám legfeljebb 3 fő lehet.

5. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS-GONDOZÁS CÉLJA

- ◆ A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.
- ◆ A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve.
- ◆ További célunk, hogy a koragyermekkori intervenció (*beavatkozás*) szemléletével összhangban minden kisgyermekre, és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytassunk. A bölcsődénk családbarát intézményként, járuljon hozzá a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A mini - bölcsőde gondozási előnyei:

- ◆ kis csoport létszám, mely lehetővé teszi az egyénre szabott foglalkozást
- ◆ a fertőzőes megbetegedések ritkábbak, mint a nagyobb létszámú gyermek közösségekben
- ◆ a különleges bánásmódot igénylő gyermek szükségletei jobban kielégíthetők
- ◆ a családi körülmények megkönnyítik a kisgyermek számára a szülőtől való elszakadást.

6. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS ALAPELVEI

A szakszerű gondozás – nevelés akkor valósulhat meg, ha a csoportban érvényesülnek a következő alapelvek:

6.1. A család rendszerszemléletű megközelítése

Elsődleges szempontunk a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről, gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához. A kisgyermeknevelő a családi nevelés értékeit, hagyományait tiszteletben tartva, erősítve kapcsolódik be a gyermek nevelésébe.

6.2. A koragyermekkori intervenció szemlélet befogadása

A kisgyermeknek egyszeri, megismételhetetlen individuusként kezelése az egyéni bánásmód alapja: az a nevelés lehet eredményes, melynek során a felnőtt tekintettel van a gyermek egyéni sajátosságaira, fejlődésének alakulására, pillanatnyi pszichés és fizikai állapotára, aktuális szükségleteire. A gyermek személyiségének tisztelete megkívánja, hogy mindezeket a kisgyermeknevelő másokkal is (gyermektársak és azok szülei, helyettes) tartassa tiszteletben. A koragyermekkori intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A

kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődési elmaradások, megtorpanások felismerése jelzése.

6.3. A családi nevelés elsődleges tisztelete

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében.

Mindezek értelmében fontosnak tartjuk a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó mini-bölcsődénk életébe.

6.4. A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermeket különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával.

Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek iránti tolerancia kialakítására.

6.5. A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A gyermekkel foglalkozó felnőttek a bölcsődei program alapján végzik tevékenységüket, szakmai tudásukat szinten tartják, szakmai kompetenciájukat fejlesztik.

Fontos az empatikus, hiteles, elfogadó nevelői magatartás és a szakmai tudatosság, végig gondoltóság. A nevelés alapja a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

A nevelési módszerek közül előnyben részesítjük a megerősítést, elismerést és a dicséretet, a gyermek kompetenciaigényének erősítését.

6.6. A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő”-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatossága, az egyes mozzanatok egymásra épülése stabilitást, kiszámíthatóságot eredményez, amely a gyermek biztonságérzetét növeli.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

6.7. Fokozatosság megvalósítása

A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

A gyermekek beszoktatásától kezdődően fokozatosan segítjük a szocializációt, az önállósodást, a fejlesztéseket, a változások elfogadását, a szokások kialakulását.

6.8. Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermeknevelő meleg, szeretetteljes odafordulással, a megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori-és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését.

A kisgyermeknevelő elfogadja, tiszteletben tartja a gyermek vallási, nemzetiségi/ etnikai, kulturális...stb. hovatartozását, és segíti az identitástudat kialakulását és fejlődését, segíti a saját és a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.

6.9. Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási és nevelési helyzetek elválaszthatatlan egységet alkotnak. A professzionális gondozással hozzájárulunk a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához, a nevelési feladatok megvalósulásához. Törekszünk arra, hogy a gyermek számára a gondozás pillanatai örömteliek legyenek.

6.10. A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuknak kiemelt szerepe van a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és különböző tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya.

Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ezáltal az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

7. BÖLCSŐDEI NEVELÉS – GONDOZÁS FELADATAI

7.1. A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A kisgyermek harmonikus fejlődése érdekében megteremtjük a család és a bölcsődei nevelés összhangját.

Fontosnak tartjuk a család erősségeinek megismerését, támogatását, a pozitívumok kiemelését. A szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat kialakítására törekszünk. A szülő közvetíti a gyermeke szokásait, igényeit, szükségleteit a kisgyermeknevelő felé, hozzájárulva a differenciált, egyéni bánásmód megvalósításához.

A hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányok és következményeik enyhítésére különös figyelmet fordítunk.

Segítjük a sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációját és rehabilitációját a gondozás, nevelés, az egyéni és a csoportos foglalkozások keretében, a gyógypedagógus irányítása alapján.

7.2. Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

Kiemelt feladatunk a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet

megeremtése. A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg.

Segítjük az egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhygiénes szokások kialakulását (a testi-lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő napirenddel– ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás srán).

Szükség esetén speciális szakember bevonásával ellátjuk a prevenciós és korrekciós feladatokat.

7.3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A közösségbe kerüléskor a családban megtanult viselkedési normák megerősítést, vagy elutasítást kapnak. Így a gyermek megtanulja a társas együttélés helyes mechanizmusát, a 3. életév végére tolerálja is.

A közösség másodlagos szocializációs szintérré válik, ahol lehetőség nyílik a rendszeres gyakorlásra, s ezek lehetővé teszik a helyes viszony megtanulását. Ezek a megnyilvánulások vezetnek a gyermek önállósodásához, a jó szokások kialakulásához. Ebben vállalunk mi szerepet és felelősséget.

Feladatunk a kisgyermek beszédképességének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.

Különös figyelmet kell fordítanunk a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

7.4. A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

Megfelelő környezet kialakításával erősítjük a kisgyermek érdeklődését, a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megeremtésével és a kisgyermeknevelő aktív részvételével.

A gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységeket biztosítunk.

A gyermek igényeihez igazodó közös tevékenységek során élményeket, viselkedési és helyzetmegoldási mintákat nyújtunk.

Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás. A kötetlenség, az érdeklődése szerinti szabadon választhatóság fontos a gyermeknek. Az ismeretnyújtás, a tapasztalatok és élmények feldolgozását támogató-bátorító odafigyeléssel, megerősítéssel erősítjük.

8. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS FŐBB HELYZETEI

Fontos, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló, tanulási tapasztalatokat biztosító legyen. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek, önértékelésének erősítése.

8.1. Tanulás

Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást

idéz elő a viselkedésben, illetve a gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik. Legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

Szinterei: a természetes élethelyzetek, az együttes tevékenységek és a kommunikáció.

Formái: az utánozás, a spontán játékos tapasztalatszerzés és a szokások kialakítása.

A kisgyermeknevelőnek a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében szem előtt kell tartania, hogy náluk más jellegű és hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat.

A beszéd a kisgyermekkorban tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók.

Kerüljük a teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapítást.

8.2. Gondozás

A szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait megerősítéssel, dicsérettel jutalmazzuk.

Lényeges, az elegendő idő biztosítása a gondozási műveletekre, mivel az önállósodási folyamat hosszú gyakorlást igényel. Jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást.

A *gondozás* (öltözködés, tisztába tevés, illetve a WC- használat, kézmosás, öblítés, törölközés, étkezés) és a *játék* a bölcsődei élet egyenrangúan fontos helyzetei. A tisztálkodás, étkezés, alvás, öltözködés mindig a játékból indul, kiküszöbölik a várakozási időt.

A kisgyermeknevelő fontos feladata, hogy a bölcsődébe kerülő kisgyermek fejlődését meleg, szeretetteljes törődéssel, odaadással segítse, figyelembe véve a kisgyermek életkorát, fejlettségét, egyéni sajátosságait. Az egyéni bánásmód lehetőséget teremt a gyermek hangulatának, a fizikai és pszichés állapotának figyelembe vételére.

A gondozási műveleteket többnyire a gyermek kisgyermeknevelője végzi. Szükség szerint a bölcsődei dajka is részt vesz a gondozási tevékenységekben.

8.2.1. Gondozási helyzetek:

- pelenkázás, bili, WC használat
- fürdetés, mosakodás, kézmosás, fésülködés
- öltözködés
- étkezés, fogmosás
- nyugodt alvás biztosítása

8.2.2. Pelenkázás, bili, vécé használata:

A pelenkát naponta többször kicseréljük. Reggelente szükség szerint, ebéd előtt és alvás után pedig minden pelenkás gyermeket tisztába teszünk. A székletes gyermek pelenkáját azonnal kicseréljük. Az önállóan, biztosan álló gyermeket állva pelenkázunk. Az otthon bilit használó gyermek a bölcsődében is bilit használhat, a gyermekvécét, mint lehetőséget ajánljuk. A székletes gyermek törlését a kisgyermeknevelő mellett a dajka is elláthatja. A szobatisztaság fontos állomás a gyermek szociális fejlődésében. Kialakulását nem sűrgetjük, tisztelőben tartjuk az egyéni érési tempót.

8.2.3. Fürdetés, mosakodás, kézmosás, fésülködés:

Az alapvető tisztasági szokások kialakítását már kisgyermekkorban elkezdjük.

Játék, egyéb tevékenység folyamán a gyerekek keze gyakran piszkos lesz, ezért rendszeresen kezet mosunk. Mindig kezet mosunk a pelenkacsere, a vécéhasználat után.

A bölcsődébe érkezéskor a gyermekek a szülők felügyelete mellett mosnak kezet. Fontos feladatunk a helyes technikával végzett kézmosás tanítása. Arcot akkor mosunk, ha maszatos. A mosakodáshoz folyékony szappant használunk. A kézmosást és a törülközést személyes példaadással segítjük. A tükör előtt fésülködés nemcsak a mozdulatok gyakorlása, de a testséma kialakulása, a saját test megismerése szempontjából is fontos. Ezért használunk nagy tükröket. Tanítjuk a helyes orrfújást, a zsebkendő higiénikus használatát.

8.2.4. Öltözködés:

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek ruházata tiszta, izléses, kényelmes és praktikus, lábbelijük egészséges legyen, tartsa a bokát. A ruházat tegye lehetővé az önálló, szabad mozgást, játékot. Elegendő időt biztosítunk a gyermek számára az önálló öltözésre, vetkőzésre.

Az öltözködéssel az esztétikai érzéket, az igényességet is fejlesztjük. A gombolást, fűzést, kapcsolást játékeszközökkel is gyakorolhatják a gyermekek.

8.2.5. Étkezés, fogmosás:

Az egészséges életmódra nevelés része az egészséges táplálkozás. Fontos feladatunk a gyermekek táplálása, az önálló, tiszta étkezés tanítása, a helyes étkezési szokások kialakítása. Célunk, hogy örömmel, jó étvágygal egyék meg az ételt. A gyermekek koruk és fejlettségük szerint (ölből vagy asztalnál ülve), gondozási sorrendben étkeznek.

A gyermekek játékhelyzetből érkeznek asztalhoz, saját helyükre ülnek. Minimálisra csökkentjük a számukra fárasztó várakozási időt. A kisgyermeknevelő személyre szólóan terít, tálal. Az együttműködési szándék szerint bevonja a gyerekeket a folyamatba. Az étkezők mellett ülve biztosítja a nyugodt, zavartalan étkezést. A helyes étkezési, táplálkozási szokások (pl. alapos rágás, gyümölcs, zöldség fogyasztása) kialakítására nagy hangsúlyt helyezünk. Az új ízeket, ételeket fokozatosan vezetjük be. A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az étel elfogyasztására. Fontosnak tartjuk az információcserét a szülőkkel a gyermek étkezési szokásairól. Kiemelten fontosnak tartjuk a fogak ápolását, a helyes szájöblítés és fogmosási technika elsajátítását a gyermekekkel.

8.2.6. Nyugodt alvás biztosítása:

A gyermekek akkor játszanak önfeledten, akkor vesznek részt szívesen a gondozásban, ha egyéni igény szerint megfelelő időt és lehetőséget biztosítunk pihenésre, alvásra is. Egyéni bánásmóddal, testközelséggel, simogatással, halk énekkel, mesével segítjük az elalvást.

A félrenyelés veszélye miatt nem adunk cumisüvegben folyadékot a fekvő gyermeknek.

Az ébredés után lehetőség van csendes játéokra, ügyelünk arra, hogy a korábban ébredők ne zavarják meg társaik alvását.

8.3. Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és szociális fejlődést. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek biztosításával és nevelő magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeit figyelembe véve és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti.

A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését. Nagyon fontosnak tartjuk az olyan hangulatok, ingergazdag tárgyi lehetőségek megteremtését, melynek hatására a gyermek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul.

8.3.1. A gyermekek játékaival kapcsolatos alapelvek:

- ◆ A játékfejlődés és más funkciók fejlődése között szoros kapcsolat van.
- ◆ A megfelelő napirend a lehető legtöbb és leghosszabb játékidőt biztosítja a szobában is és az udvaron is.
- ◆ A jól kiválasztott játékszerek felölelik, illetve reprezentálják a gyermekek szűkebb és tágabb környezetét, lehetővé teszi azok eseményeinek eljátszását.
- ◆ Az a gyermek játszik nyugodtan, aki biztonságban érzi magát.

8.3.2. Az elmélyült, nyugodt játék feltételei:

- ◆ nyugodt légkör
- ◆ megfelelő (max. 7 fő) csoport létszám
- ◆ kisgyermeknevelői állandóság
- ◆ szoba megfelelő berendezése
- ◆ játékok megfelelő elhelyezése
- ◆ a gyermekek életkorának megfelelő fajtájú és mennyiségű játékok
- ◆ az öntevékenység és a szabad választás lehetősége
- ◆ a gyermekek fejlődésének és kreativitásának támogatása
- ◆ a felnőtt odafigyelése, elismerése, esetenként ötletadása, az együttjátszás, a közös tevékenység során nyújtott viselkedési és helyzetmegoldási minták.

8.4. Mozgás

8.4.1. A kisgyermeknevelő feladata:

- ◆ A változatos mozgásformák sokszori gyakorlásához optimális feltételek megteremtése, mind a foglalkoztatóban, mind az udvaron, a megfelelő számú és minőségű mozgásfejlesztő eszköz biztosításával.
- ◆ A balesetmentes környezet kialakítása és fenntartása.
- ◆ Séták, kirándulások, játékos mozgásos programok szervezése, alkalmanként szülőkkel közösen.
- ◆ A levegőzés fontos élettani hatású. Időjárástól függően a gyermekek minél több tevékenységüket a szabad levegőn végzik. Udvarunk, udvari játékaink lehetőséget adnak a mozgás különböző formáinak gyakorlására, az örömteli időtöltésre, a játékra.
- ◆ Igyekszünk a veszélyforrásokat kiküszöbölni.
- ◆ Csecsemőknek járókat biztosítunk, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre a mozgáshoz.
- ◆ Több nagymozgásra ad lehetőséget a fejlesztő játékokkal felszerelt tornaszobánk is.

8.4.2. A mozgásfejlődés elősegítése két területen valósul meg:

- ◆ Gondozási műveletek közben
- ◆ Játéktevékenységben

8.4.3. Mozgásfejlődés szabad játéktevékenységben:

- ◆ Feladat a gyermek mozgásvágyának megőrzése.
- ◆ Fontos a motiváció, a mozgásra inspiráló környezet.
- ◆ A pozitív megerősítés.

8.4.4. Törekednünk kell:

- ◆ a szabályok megtanítására,
- ◆ a biztonságos játék megteremtésére,

- ◆ a gyermek életkorának megfelelő udvari játékok és hely biztosítására

8.4.5. Fejlesztési kívánjuk:

- ◆ nagymozgások fejlődését (csúszás, bújás, mászás)
- ◆ szem-kéz-láb koordináció (labdajátékok, kosárba dobás, vonal mentén labdagurítás)
- ◆ egyensúlyfejlesztés
- ◆ finommotorika (rajzolás, vágás, tépés, ragasztás, gyöngyfüzés)

8.5. Mondóka, ének

A zenei nevelésünk a gyermekek egész napját áthatja.

- ◆ **Célunk** a gyermekek zenei érdeklődésének, környezet hangjai iránti érzékenységének felkeltése. Énekes játékkal, az együtt éneklés örömeivel a gyermekek érzelmi életének gazdagítása.
- ◆ Mini - bölcsődénk zenei nevelésében nagy hangsúlyt kapnak a népdalok, a népi gyermekjátékok, mondókák, ritmusjátékok, hallásfejlesztő gyakorlatok, zenehallgatás.
- ◆ Fő feladatunk a ritmusképzés. A gyermekhez közel áll a ritmus, hiszen játékos mozgása, járása, ütögetése, tapsolása, kopogása mind ezt a készséget mutatja. A gyermekek körében nagy érdeklődést keltenek a ritmus hangszerek (dob, csörgő, ritmus pálca, stb.), hiszen látják azt, aki zenél, látják a hangok előcsalogatásának módját, élvezhetik a ritmus és a lüktetés világát.
- ◆ A csoportszobában a gyermekek által elérhető helyen helyezük el a hangszereket, hogy bármikor használhassák.

8.5.1. Zenei nevelés feltételei:

- ◆ Kisgyermeknevelő énekeljen.
- ◆ Rendelkezzen megfelelő számú énekanyaggal, melyet emlékezetből el tud énekelni, el tudja játszani.
- ◆ Énekelgetés alkalmát, módját korcsoportonként változóan tervezi.
- ◆ Naponta többszöri rövid énekelgetés egy – egy gyermekkel.

A zenei nevelés alapjául a **Kodály-módszer** szolgál Forrai Katalin: Ének a bölcsődében című könyve alapján.

8.6. Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére (ezen belül a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és a képzelet fejlődésére), valamint a szociális fejlődésre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így egyszerre feltétele és eredménye a kisgyermek alapvető érzelmi biztonságának. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége.

- ◆ A kisgyermeknevelő vidám, rövid mesék elmondásával, bábbal való dramatizálással a szép, tiszta beszédre nevel, és kellemes hangulatot teremt, kulturális élményt nyújt.
- ◆ Kedvenc mesék elmondása segíti az emlékezet és a képzelet fejlesztését.
- ◆ A kisgyermeknevelő sokat verseljen, mondókázzon, meséljen.
- ◆ Rendelkezzen megfelelő számú irodalmi anyaggal, melyet emlékezetből fel tud idézni. A mesélés és verselés alkalmát, módját korcsoportonként változóan tervezi.
- ◆ Teremtsen lehetőséget a naponta többszöri rövid mesélésre, verselésre, mondókázásra egy-

egy gyermekkel.

8.7. Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység - az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés -, nem annak eredménye.

A kisgyermeknevelő feladata a tárgyi feltételek és elegendő idő biztosítása, az egyes technikák, eszközhasználat megmutatása, a kisgyermek pillanatnyi igényének megfelelő technikai segítségnyújtással, az alkotókedv ébrentartása.

A kisgyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével a kisgyermeknevelő segíti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődés fenntartását és az alkotásból fakadó öröm személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak érvényesülését.

8.7.1. A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődében:

- ◆ firkálás,
- ◆ gyurmázás,
- ◆ ragasztás, gyúrás, tépés,
- ◆ ujjfestés vagy vastag ecsettel festés.

8.8. Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszaggatás, gyümölcssaláta készítése stb.).

Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése.

A kisgyermekek bármikor bekapcsolódhatnak és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat.

9. A BÖLCSŐDEI NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SAJÁTOS FELTÉTELEI

9.1. A gyermekcsoportok szervezése

A bölcsőde 20 hetes kortól 3 éves korig gondozó-nevelő intézmény.

A gyermekek felvétele a közzétételi időben jelentkezéssel történik. Elsősorban a településen élő, munkahellyel rendelkező szülők gyermekének felvételére kerül sor.

Gyermekcsoport létszáma: **7 fő**. Ha valamennyi kisgyermek betöltötte a második életévét, legfeljebb **8 fő**.

A szülő beszoktatással segítjük az új környezethez, személyekhez való alkalmazkodást a gyermekek számára.

A gyermek mini bölcsődébe történő felvételét a szülő hozzájárulásával a körzeti védőnő, a házi gyermekorvos vagy a házi orvos, a család- és gyermekjóléti szolgálat és a gyámhatóság is kezdeményezheti.

Ha a bölcsődei nevelési év közben a gyermek veszélyeztetettsége miatt kerül sor a gyermek felvételére, akkor a rendeletben meghatározott csoportlétszám legfeljebb a bölcsődei nevelési

év végéig 1 fővel túlléphető.

A gyerektől és a szülőtől függően, maximum 2 hétig mindennapi belátogatással történik a mini - bölcsődei élethez szoktatás.

A csoportok játszóhelyeinek kialakítását, eszközeinek meghatározását az előírások mellett a korosztályi összetétel is befolyásolja.

9.2. „Saját kisgyermeknevelő” rendszer

A személyi állandóság, biztonság, és stabilitás elvén nyugszik. Mini - bölcsőde esetében mindkettő kisgyermeknevelő az egész csoportért felelős.

A „saját” kisgyermeknevelő szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe, a nevelés-gondozás mellett ő kíséri figyelemmel a gyermekek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapot, fejlődési naplót, ő vezeti a gyermek dokumentációját, elsősorban ő tartja a kapcsolatot a szülőkkel.

9.3. Napirend

Jól szervezett, folyamatos, ugyanakkor rugalmas napirend a kisgyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, kiszámítható, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását biztosítja, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét.

A napirenden belül az egyes kisgyermek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoport életében is áttekinthető rendszer legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről, kiiktatódjon a felesleges várakozási idő. Ez egyben a csoport belső nyugalalmát is biztosítja.

A napirend függ a gyermekcsoport életkori összetételétől, fejlettségétől, szükségleteitől, de befolyásolják azt az évszakok, az időjárás, a csoportlétszám és egyéb tényezők is.

A napirend kialakításának további feltételei a személyi állandóság („saját kisgyermeknevelő”-rendszer), a tárgyi feltételek, a jó munkaszervezés, a bölcsődei dajkával való összehangolt munka, a kisgyermekek otthoni életének, életritmusának lehetőség szerinti figyelembevétele.

A jól szervezett, folyamatos, de rugalmas napirend lehetőséget biztosít az egyéni bánásmódra és megkönnyíti az alkalmazkodást.

10. CSALÁDOK TÁMOGATÁSÁNAK MÓDSZEREI ÉS LEHETŐSÉGEI

A családi és a bölcsődei nevelés-gondozás összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti partneri kapcsolat kialakítása elengedhetetlen feltétele a gyermekek harmonikus fejlődésének.

A szülők és a bölcsőde folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről - ez alapvető fontosságú a személyre szóló bölcsődei nevelés-gondozás kialakításában, és a családokat is segíti a gyermek nevelésében.

A korrekt partneri együttműködés feltétele a kölcsönös bizalom, az őszinteség, a hitelesség, a személyes hangvételi (de nem bizalmaskodó), etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó, tapintatos, folyamatos kommunikáció, az információ megosztása.

10.1. Kapcsolattartás formái a szülőkkel

10.1.1. Családlátogatás:

A családdal való kapcsolatfelvétel, a kisgyermek és a szülők otthoni környezetben való megismerése. A látogatás első időpontja a beszoktatás megkezdése előtt történik, amely a későbbi jó együttműködés feltétele. Fontos színtere a bizalmi kapcsolat megalapozásának.

10.1.2. Beszoktatás:

Szülővel együtt történő fokozatos beszoktatás, a családdal való együttműködést helyezi előtérbe.

A szülővel történő fokozatos beszoktatás folyamata során a kisgyermeknevelő tovább építi a bizalmi kapcsolatot, információt nyújt a bölcsődei nevelés tartalmáról és a kisgyermekfejlődés sajátosságairól.

10.1.3. Napi kapcsolattartás:

Rövid beszélgetés reggeli érkezéskor és hazamenetelkor.

Kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történésekről, változásokról.

Az egyéni igények, kérések megfogalmazására is ezen alkalmakkor kerül sor.

10.1.4. Egyéni beszélgetés:

A kisgyermek fejlődéséről való részletes, kölcsönös tájékozódás, hosszabb megbeszélést igénylő kérdések, nevelési problémák közös átgondolása. A szakmai kompetencián túlmenő kérdésben kérhető egyéb szakember közreműködése.

10.1.5. Szervezett tematikus beszélgetés:

A csoportba járó gyermekek szüleivel megvalósuló kapcsolattartás. Beszélgetések a csoportba járó kisgyermek szüleit foglalkoztató aktuális nevelési témákról. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok továbbgondolására, ezáltal a saját viselkedésszerep bővítésére.

10.1.6. Szülői értekezlet:

Általános, a gyermekcsoportra vonatkozó tájékoztatás. Egy nevelési éven belül 2 alkalommal : beszoktatás előtt, nevelési év vége felé. A bölcsődét, vagy az adott gyermekcsoportot érintő különleges helyzetekben rendkívüli szülői értekezlet összehívására is sor kerülhet.

10.1.7. Indirekt kapcsolattartási formák: (üzenő füzet, hirdetőablak, honlap, szórólap).

Jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

Különböző, szülőkkel közös programok szervezése.

11. A MINI-BÖLCSŐDE KAPCSOLATRENDSZERE

11.1. A mini – bölcsőde és az óvoda között olyan kölcsönös együttműködésre épülő, tartalmas kapcsolat kialakítása szükséges, amely lehetővé teszi egymás szakmai elveinek, céljainak megismerését, megértését.

Fontos a szakmai kompetencia elismerésén alapuló partneri viszony előtérbe helyezése. Törekszünk a két intézmény közötti tartalmas kapcsolat kialakítására, amely a kölcsönös érdeklődés révén lehetővé teszi egymás munkájának, - pedagógiai, ill. szakmai programjának -, céljainak megismerését, megértését mely kiindulási alap az óvodában folyó munkához.

Az óvodapedagógusok számára lehetőséget biztosítunk arra, hogy több alkalommal meglátogathassák a csoportjukba jelentkező kisgyerekeket, megismerjék őket bölcsődei tevékenység közben.

Ezek mellett az óvodába menő gyerekekről rövid szóbeli tájékoztatót adunk az óvónőknek, gyerekek fejlettségéről és a várható nehézségekről, ezzel is segítve a gyermek megismerését.

11.2. Együttműködés a társintézményekkel, szakemberekkel

A kompetenciahatárok kölcsönös tiszteletben tarásával kooperatív kapcsolatokat kell kialakítani mindazokkal az intézményekkel, melyekkel a családok kapcsolatba kerülnek:

- ◆ Védőnői Szolgálat,
- ◆ Házi Gyermekorvosi Szolgálat,
- ◆ Gyámhatóság,
- ◆ Pedagógiai Szakszolgálat,
- ◆ Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság.

Mini - bölcsődénk, és a különböző civil szervezetek közötti együttműködés sok tekintetben hozzájárulhat a bölcsődei ellátás fejlődéséhez.

11.3. Kapcsolat a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal

A gyermekek védelme minden gyermekekkel hivatásszerűen foglalkozó szakembernek, így a mini bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelőnek is feladata és felelőssége. Amennyiben valamely területen veszélyeztetettséget észlelnek, a gyermek támogatása, megsegítése érdekében szükséges beavatkozniuk.

A mini-bölcsőde, mint jelzőrendszerbe tartozó intézmény, kötelességének és feladatának tekinti a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat felé való jelzést, így jó kapcsolatot alakítunk ki az ott dolgozó munkatársakkal, illetve a házi gyermekorvossal.

Felismerjük a testi, lelki fizikai bántalmazás, elhanyagolás jeleit, és a veszélyeztetettséget jelentjük.

Szükség esetén esetmegbeszélésen, jelzőrendszeri gyűléseken vesz részt a kisgyermeknevelő.

12. MINŐSÉGI MUNKAVÉGZÉS A BÖLCSŐDÉBEN, A NEVELŐMUNKA BELSŐ ELLENŐRZÉSE

Minőségnek nevezzük a nevelési-gondozási munka azon jellemzőit és sajátosságait, amelyek az életkori sajátosságoknak és egyéni igényeknek megfelelő bánásmódot az elhelyezett gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekközpontúságot biztosítják.

Feladatok

- ◆ A bölcsőde működését szabályzó dokumentumokban foglaltaknak megfelelő munkavégzés (alpprogram, az intézmény szakmai programja, a bölcsődei gondozás-nevelés szakmai szabályai, belső szabályzatok).
- ◆ Az elvégzett munka rendszeres és igényes dokumentációja
- ◆ A szülők elvárásainak megismerése, kompetenciájuk biztosítása, új együttműködési formák keresése.
- ◆ A működés tárgyi feltételeinek javítása érdekében pályázati lehetőségek keresése.
- ◆ A dolgozók érdekeltté tétele a minőségi munkavégzésben: értékelési és jutalmazási rendszer kidolgozása

- ◆ A belső ellenőrzés legfontosabb feladata a bölcsődében folyó nevelés-gondozás hatékonyságának nyomon követése, a szükséges korrekciók elvégzése.

A bölcsődei csoportban dolgozók munkáját legalább évente egy alkalommal értékelni kell, az ellenőrzés tapasztalatait ismertetni kell az érintett dolgozóval, akinek joga van arra írásban észrevételt tenni.

A szülői elégedettséget két évente **szülői elégedettségi** kérdőív formájában mérjük.

13. DOKUMENTÁCIÓK

A dokumentáció vezetése, az abban szereplő adatok, információk felhasználása a gyermekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás biztosítása, a gyermek fejlődésének segítése, a hátrányos helyzetű gyerekek esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítése érdekében történik. A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálja.

13.1. A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok:

- ◆ a tárgyyszerűség (objektivitás),
- ◆ érvényesség/hatályosság, (a szempontok, kategóriák, kritériumok stb. alkalmasak annak a helyzetnek, folyamatnak a jellemzésére, amelyre használják őket),
- ◆ a hitelesség,
- ◆ az árnyaltság,
- ◆ a rendszeresség, ill. a folyamatosság.

A bölcsődébe felvett sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztését a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei végzik.

13.2. A kisgyermeknevelő által vezetett dokumentumok

- ◆ A bölcsődei gyermekek egészségügyi törzslapja – (védőnőknél)
- ◆ **Fejlődési napló** - kisgyermek személyiségfejlődését, képességszerepének kibontakozását követi nyomon. Célja az, hogy a kisgyermeknevelő lássa a gyermek önmagához képest történő fejlődését, a változások ütemét és irányát, hiszen az egyéni bánásmód elengedhetetlen feltétele a széleskörű gyermekismeret.
- ◆ **Üzenő füzet** - feladata a szülők illetve a kisgyermeknevelő kölcsönös tájékoztatása.
- ◆ **Csoportnapló** vezetése napi rendszerességgel, kötelező - A csoportnapló tájékoztatást ad a nevelési feladatok tervezéséről, megvalósításáról. A kisgyermeknevelő 3 havonkénti, megfigyelésekre alapuló, élményszerű bejegyzéseinek tükrözni kell a gyermek folyamatos fejlődését.
- ◆ Napi jelenléti kimutatás vezetése a gyermekekről;

Egyéb:

- ◆ Szülőcsoportos beszélgetések dokumentálása (feljegyzés)
- ◆ Szülői értekezlet dokumentálása (jegyzőkönyv)
- ◆ Bölcsődénk nevelő- gondozó munkájának nyomon követése érdekében minden évben elkészítjük az adott év feladatait tartalmazó munkatervet.
- ◆ Az éves **munkaterv** havi bontásban kerül kidolgozásra, ebben rögzítjük a feladat meghatározások mellett, az ellenőrzési feladatokat, a felelősségi köröket, a továbbképzések ütemezését, és kapcsolattartások formáit.

- ◆ A **heti tervben** rögzítjük a napi kezdeményezéseket témakörök szerint:
- ◆ Környező világ tevékeny megismerése
- ◆ Mondóka, ének
- ◆ Mozgás
- ◆ Vers, mese
- ◆ Alkotó tevékenység

A kisgyermeknevelő feladata, hogy tudatosan megtervezze a tevékenységeket. A napi kezdeményezések lehetőleg azonos időszakában kerülnek megvalósításra. A gyermekek adott hangulatának megfelelően, az érdeklődésük felkeltése után a kezdeményezéseken való részvétel önkéntes.

14. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK NEVELÉSE, GONDOZÁSA, FEJLESZTÉSE

A cél elsősorban az, hogy minél több sajátos nevelési igényű gyermek részt vehessen a napközbeni ellátásban, tehát minden gyermek számára biztosítani szükséges az esélyegyenlőség lehetőségét.

A segítségnyújtás azt is feltételezi, hogy a gyermeknek napközben a bölcsődében biztosítják az ellátását, ugyanakkor a fejlesztést egy más intézmény biztosítja. A bölcsődében a sajátos nevelési igényű gyermekek egészséges közösségbe való integrálása önmagában is fejlesztő hatással bír.

A sajátos nevelési igényű gyermeket is ellátó bölcsődei csoportban legfeljebb 5 gyermek nevelhető gondozható. Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a nevelés-gondozás feladatait – a BKM-i Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján végezzük, a fejlesztést végző szakemberrel együttműködve.

Az integráció során az egyéni foglalkozás és a gondozásba épített fejlesztés, az ép társakkal való együttlét, mint minta, biztosítja a sérült gyermekek fejlődését.

Sajátos nevelési igényű gyermek bölcsődei nevelésének, gondozásának megkezdését követő legalább három hónapot követően **az intézmény vezetője dönt a gyermek további neveléséről**, gondozásáról a gyermekorvos, a gyógypedagógus, a kisgyermeknevelő és a családsegítő szolgálat munkatársának véleménye alapján.

15. AZ BÖLCSŐDEI ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDJA

A szolgáltatás igénybe vétele önkéntes. Az ellátás kezdete előtt a jelentkező érdeklődő szülőket személyesen, szóban tájékoztatjuk a szolgáltatásunk tartalmáról.

A **megállapodás megkötése** előtt tájékoztatást kapnak a házirendről, az igénybe vehető szolgáltatásokról, a fizetendő térítési díj összegéről és megállapításának módjáról, szabályairól.

Az ellátással kapcsolatos megállapodás tartalmazza a gyermekvédelmi törvény szerint kötelező elemeket és a szolgáltatással kapcsolatos egyéb jogokat és kötelezettségeket.

A szolgáltatás igénybevételéhez szükséges nyomtatványokat kitöltetjük és aláíratjuk a szülővel. (megállapodás, nyilatkozatok, stb.)

15.1. A fenntartó, és a mini bölcsőde vezetője vállalja, hogy

- ◆ a megállapodás időtartama alatt a napközbeni gyermekellátáshoz férőhelyet biztosít a gyermek számára,
- ◆ a gyermek ellátását és felügyeletét a szakmai programban és a szerződésben foglaltak

szerint látja el,

- ◆ a gyermek korának és érettségének megfelelő tevékenységeket biztosít,
- ◆ megbeszéli a szülővel a gyermekkel történő foglalkozást, fejlesztést,
- ◆ a napirend kialakítása igazodik a gyermek szükségleteihez, otthoni napirendjéhez, szokásaihoz, az évszakokhoz, biztosítja a napirend zavartalanságát, a higiénikus környezetet, megfelelő helyet, elegendő időt, a harmonikus légkört, a biztonságos és esztétikus eszközöket,
- ◆ körültekintően gondoskodik a gyermek megfelelő étkeztetéséről,
- ◆ részletesen tájékoztatja a szülőt, a gyermeket ért sérülésekről, balesetekről,
- ◆ időben tájékoztatja a szülőt a szolgáltatás szüneteltetéséről, a szabadságok időpontjáról,
- ◆ eleget tesz a gyermekek jogairól szóló nemzetközi Egyezmény elvárásainak,
- ◆ a jogszabályban előírt, működtetéshez szükséges feltételekkel rendelkezik,
- ◆ eleget tesz az ellenőrző hatóságok elvárásainak
- ◆ a gyermek viselkedését testi fenyítés nélkül szabályozza.

A szülő a gyermeket ellátó személyeknek időben megad minden, – a gyermekére vonatkozó – fontos és lehetséges információt, beleértve a betegségeket, neveléssel kapcsolatos igényeket is. A gyermek egészségügyi könyvét, valamint TAJ kártyáját szerződéskötéskor bemutatja. A gyermek közösségbe lépése előtt orvosi igazolást hoz, hogy a gyermek egészséges, fertőző betegségben nem szenved. Az egyéni nyilvántartáshoz adatokat szolgáltat. (235/1997. (XII. 17.) Korm. rendelet IX. sz. adatlap) Gondoskodik gyermeke évszaknak megfelelő ruházatáról és azok tisztán tartásáról.

- ◆ A mini bölcsőde anyagi felelősséget nem vállal a gyermek által hordott ruházat, játék, vagy ékszer rendeltetésszerű használat következtében történt esetleges károsodásáért.
- ◆ A szülő írásban nyilatkozik a Gyvt. 33. § (2) bekezdés szerinti tájékoztatás tudomásulvételéről, a nyilvántartáshoz adatokat szolgáltat, illetve nyilatkozik a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról.

15.2. A szolgáltatásról szóló tájékoztatás

A Mini Bölcsőde alapidokumentumai, hírek, események aktuálisan olvashatóak www.sukosd.hu honlapon, továbbá a faliújságon keresztül informáljuk a szülőket. Az üzenő füzetbe a gondozónő és a szülő a gyermekkel kapcsolatos információkat közli. A szülő a bölcsőde szolgáltatásaival kapcsolatosan panaszjoggal élhet.

15.3. Jogorvoslati lehetőségek

- ◆ Intézményvezető,
- ◆ Jegyző,
- ◆ Kormányhivatal, Gyámügyi és Osztály
- ◆ Bíróság.
- ◆ Célunk, hogy a gyermekeket érintő problémákat, vitákat a legkorábbi időpontban a legmegfelelőbb szinten lehessen feloldani vagy megoldani.

15.4. A panaszkezelés lépései

- ◆ a panasz tudomásul vétele

- ◆ az érintettek tájékoztatása
- ◆ tények, információk gyűjtése a panasszal kapcsolatban
- ◆ megoldások keresése
- ◆ a panaszos tájékoztatása a megoldási alternatívákról.

16. A FEJLŐDÉS LEGGYAKORIBB JELLEMZŐI BÖLCSŐDÉSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése:

- ◆ a **családi nevelés** és a **bölcsődei nevelési – gondozási** folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége a bölcsődéskor végére eléri az óvodai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- ◆ Nagyon sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel.
- ◆ Már nemcsak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is.
- ◆ Biztonsággal járnak, futnak, szívesen mozognak, guggolnak, ugrálnak, tornáznak.
- ◆ Finom mozgásaik folyamatosan fejlődnek, képesek apróbb játékokkal játszani.
- ◆ Próbálkoznak a ceruzafogással, rajzolással, festéssel, szívesen gyurmáznak.
- ◆ Beszédfejlődésük eltérő szinten van, de elsősorban beszéd útján tartanak kapcsolatot felnőttel, gyermekkel.
- ◆ Ismerik a legfontosabb megszólítási szabályokat, köszönnek, helyesen alkalmazzák, a kérem – köszönöm kifejezéseket.
- ◆ Rövid verseket, mondókákat, dalokat felidéznek.
- ◆ Rövid mesét végighallgatnak.
- ◆ Ismerik a nevüket.
- ◆ Könyvnezegetés közben felismerik a látottakat.
- ◆ Játéktevékenységekben képesek együttműködésre társaikkal és a felnőttekkel.
- ◆ Jól tájékozódnak környezetükben, ismerik a napi eseményeket, a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számukra.
- ◆ Környezetük iránt nyitottak, érdeklődőek, szívesen vesznek részt új tevékenységekben.
- ◆ Gyermekek többsége szobatiszta.

17. AZ IGÉNYBEVEVŐK, ÉS A SZEMÉLYES GONDOSKODÁST VÉGZŐ SZEMÉLYEK JOGAINAK VÉDELMEVEL KAPCSOLATOS JOGSZABÁLYOK

17.1. A gyermek joga, hogy

- ◆ segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez,
- ◆ sajátos nevelési igény, tartós betegség esetén a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön,
- ◆ a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön,

- ◆ emberi méltóságát tiszteletben tartásuk, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással szemben védelemben részesüljön,
- ◆ a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelésben, gondozásban részesüljön.

17.2. A szülő joga, hogy

- ◆ megválassza az intézményt, melyre gyermeke nevelését, gondozását bízta,
- ◆ megismerhesse a gyermekcsoport életét, nevelési, gondozási elveket,
- ◆ tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a gyermeke kisgyermeknevelőjétől,
- ◆ véleményt mondjon, illetve javaslatot tegyen a bölcsőde működésével kapcsolatban,
- ◆ megismerje saját gyermeke ellátásával kapcsolatos dokumentumokat.

17.3. A szülő kötelessége, hogy

- ◆ a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és intézményekkel együttműködjön,
- ◆ a fizetendő személyi térítési díjat időben rendezze,
- ◆ az intézmény házirendjét betartsa.

17.4. A személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelme

- ◆ Az intézmény közalkalmazottai körében csak olyan személy állhat alkalmazásban, akivel szemben nem áll fenn a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi. XXXI. törvény kizáró tényezője.
- ◆ Az intézmény dolgozóit és vezetőjét panasztétel esetén munkáltatójuk és fenntartójuk védelme illeti meg a kivizsgálási időszak végéig.
- ◆ A dolgozók személyes adatai a személyes adatok kezelésére vonatkozó és titoktartási szabályok szerint kezeltek.
- ◆ Az alkalmazotti közösség munkaszervezése során különös figyelmet kap a család és házasság intézményének védelme.
- ◆ Különös védelem illeti továbbá a várandós anyát, és a kisgyermeket nevelő anyát.
- ◆ A dolgozók érdekeinek figyelembe vétele nem befolyásolhatja hátrányosan a bölcsődei ellátásban résztvevő kisgyermek érdekeit.

18. A SZAKMAI PROGRAM LEGITIMÁCIÓJA

A Szakmai programot megismerte:

Az óvoda nevelő testülete

Szülői Szervezet vezetősége

Sükösd Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete

Elfogadta: A Sükösi ÁMK Napközi Otthonos Óvodájának nevelőtestülete

Jóváhagyta: Sükösd Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete

A program érvényessége: 2018. szeptember 01-től visszavonásig

**Véleményezte: Az óvoda nevelő testülete
Szülői Szervezet vezetősége**

.....
Dudásné Grau Ágnes
ÁMK igazgató